

VLAAMSE BEDRIJVEN LIJDEN ONDER UITVOERVERBOD

Export van technologie naar Rusland valt stil

Het Westen probeert het Russische militair-industriële complex te verlammen met een streng exportverbod voor zaken die de invasie in Oekraïne kunnen ondersteunen. De Vlaamse overheid hield onder meer al technologie voor de productie van computerchips en de inspectie van autobanden tegen. Het exportverbod stelt onze bedrijven met een legitieme business in Rusland voor veel hoofdbreken. **STIJN FOCKEDEY**

Hoe lang kan Rusland nog in zijn eentje oorlog voeren? Het antwoord op die vraag bepaalt grotendeels hoeveel tienduizenden doden, hoeveel leed en hoeveel miljarden euro's schade er nog zullen zijn. Ondanks enorme verliezen blijft de Russische president Vladimir Poetin vastbesloten, maar hij kan moeilijk met stokken en stenen zijn offensief voortzetten.

De voorbije vijf maanden hebben aangetoond dat het Russische leger veel minder sterk is dan gedacht. Het eerste offensief rond de Oekraïense hoofdstad Kiev legde

dag na dag militaire en logistieke incompetentie bloot. Na een hergroepering kon het Russische leger vanaf mei wel voortgang boeken in het oosten, maar dat gebeurt met grote verliezen en kost veel wapens. Er zijn indicaties dat het Russische leger, vooral door het tempo van de bombardementen, door zijn beste wapens heen zit. Het Oekraïense leger zegt dat het computerchips en andere elektronica uit wasmachines en koelkasten vindt in vernietigde of in beslag genomen Russische wapens. Veel Russische bombardementen gebeuren met verouderde raketten of met geavanceerde luchtafweerraketten die daar niet

voor dienen. En zo zijn er nog veel voorbeelden.

Uitvoer krijgt zware klappen

Nu de wapendepots uitgeput raken, lijkt er dus een kans te zijn om het Russische leger droog te leggen. Al enkele dagen na de start van de invasie eind februari mikt het Westen op dat scenario. Eind

februari kondigden de Verenigde Staten, de Europese Unie en andere westerse bondgenoten met een ongeziene snelheid en schaal een reeks sancties af. Rusland krijgt geen tik, maar een economische dreun. De uitvoer van gas en olie kan de meubels nauwelijks redden. De Russische economie krimpt dit jaar met 6 procent en zowat alle sectoren crashen door

“

‘Het is nog altijd mogelijk specifieke technologie naar Rusland te exporteren, als die een louter humanitair doel heeft of onder een andere uitzondering valt’ KEVIN VERBELEN, AGORIA

EXPORTVERGUNNINGEN ZIJN VLAAMSE BEVOEGDHEID

Het beleid van internationale handel is grotendeels geregionaliseerd. Voor ‘dual use’-goederen voor export vanuit Vlaanderen naar Rusland moet een vergunning aangevraagd worden bij de dienst Controle Strategische Goederen. Die valt onder het departement Kanselarij en Buitenlandse zaken van de Vlaamse overheid, dat op zijn beurt rapporteert aan Vlaams minister-president Jan Jambon. De dienst publiceert onder meer maandelijks een rapport over de geweigerde en afgeleverde exportvergunningen. De namen van de bedrijven worden niet bekendgemaakt.

EXPORT

De uitvoer vanuit Vlaanderen naar Rusland is zo goed als stilgevallen.

een gebrek aan onderdelen en machines. Dat laatste is het gevolg van het zeer ingrijpende exportverbod naar Rusland dat direct na de invasie ingesteld werd, vooral om het Russische militair-industriële complex te verlammen.

Het exportverbod geldt niet alleen voor wapens en wapenonderdelen, maar ook voor een enorm uitgebreide lijst van *dual use*-goederen. Dat zijn zaken met zowel civiele als militaire toepassingen. Het gaat om een diverse en grote groep machines, onderdelen en materialen, eigenlijk alles wat een modern land nodig heeft. De export ervan is verboden, ook al is het voor civiel gebruik. Er is slechts een beperkt aantal uitzonderingen.

“Je zou bijvoorbeeld nog een brandweerwagen naar Rusland mogen exporteren als je zeker bent dat die voor pakweg een bosbrand in Siberië gebruikt wordt. Maar daarvoor heb je een uitzonderingsvergunning voor nodig”, zegt Kevin Verbelen van de technologiefederatie Agoria. Hij is gespeciali-

seerd in exportcontrole en is ook lid van de taskforce bij Agoria over de impact van de Russische invasie. “Ongeacht of het goederen met dual use zijn of niet, moet je ook al zeker zijn dat je niet levert aan een bedrijf of organisatie die niet op de een of andere manier gelieerd is aan personen die op een zwarte lijst staan.”

“Het is nog altijd mogelijk specifieke technologie naar Rusland te exporteren, als die een louter humanitair doel heeft of onder een andere uitzondering valt”, gaat Verbelen door. “Maar je moet wel voor een veel grotere groep goederen een exportvergunning aanvragen. Naast die extra administratie, zijn er ook nog de zware problemen om verzekeringen, het transport of de betaling geregeld te krijgen. In de praktijk komt het erop neer dat bedrijven alleen nog maar exporteren naar Rusland als het over grote volumes gaat. Rusland is geen grote exportbestemming voor Belgische bedrijven en onze uitvoer had al zware klappen gekregen na de annexatie van de Krim in 2014. Na 2014 en voor de inval in 2022 was de export door Belgische technologiebedrijven al met ongeveer de helft gezakt. Ik verwacht nu een gelijkaardige impact. Zeker in de eerste weken na de invasie lag het volledig stil. De meest Belgische bedrijven die regelmatig naar Rusland exporteren, hebben toen de kat uit de boom gekeken. Ze wilden vermijden dat ze onopzettelijke fouten zouden maken. De sanctiepakketten volgden elkaar snel op. Het was ook nog niet zeker hoe Rusland daarop zou reageren, of het bijvoorbeeld zaken in beslag zou nemen.”

Geblokkeerde motoronderdelen

Uit de handelscijfers van de Nationale Bank blijkt dat de Belgische

“

‘Vlaamse bedrijven zijn over het algemeen zeer voorzichtig’

LIESBET SERVVRANCKX, DIENSTHOOFD CONTROLE STRATEGISCHE GOEDEREN

uitvoer naar Rusland steeds meer onder de sancties lijdt. Het gaat om globale data, dus ook om uitvoer die niet onder de fors verstrengde regels voor dual use vallen. De export van goederen met dual use vanuit België naar Rusland ligt zwaar aan de ketting. Sinds de start van invasie heeft de dienst Controle Strategische Goederen (zie kader *Exportvergunningen zijn Vlaamse bevoegdheid*) nog drie aanvragen voor export naar Rusland vanuit Vlaanderen gekregen. Die zijn alle drie geweigerd. Het ging over apparatuur om de kwaliteit van banden te inspecteren, onderdelen voor een scheepsmotor en technologie voor de productie van halfgeleiders zoals computerchips. Die laatste aanvraag was veruit de grootste met een waarde van 28 miljoen euro. “Vlaamse bedrijven zijn over het algemeen zeer voorzichtig”, zegt Liesbet Servranckx, diensthoofd van de Controle Strategische Goe-

deren. “Ze weten dat de impact van een overtreding heel groot kan zijn, zowel qua reputatieschade als voor het risico dat je bijvoorbeeld in de VS op een zwarte lijst komt. De geweigerde aanvragen waren bijvoorbeeld niet allemaal zaken waarvoor een vergunning vereist is, maar de bedrijven kwamen ons toch vragen om het te onderzoeken.”

“Controle Strategische Goederen en andere overheidsdiensten kijken uiteraard ook niet alleen naar de uitvoer naar Rusland. We willen vermijden dat de sancties omzeild worden, bijvoorbeeld via andere landen”, gaat Servranckx voort. “Onze dienst werkt heel nauw samen met de douane op het federale niveau. Zij zijn de eerste lijn en controleren bijvoorbeeld in de havens wat er verscheept wordt. Ze consulteren ons ook wanneer zij twijfels hebben of iets onder de strengere regels moet vallen. Na de start van de invasie stond er inderdaad veel geblokkeerd in de havens. We zaten in de eerste maanden aan een honderdtal extra vragen per week voor advies van de douane. Ondertussen is dat weer wat afgenomen. Samen met de douane en andere partijen hebben we ons ook de voorbije maanden ingespannen om exporterende bedrijven goed te informeren via onze websites, webinars, enzovoort. We zijn laagdrempelig, maar uiteindelijk ligt de verantwoordelijkheid bij de bedrijven zelf. Ze moeten zich goed voorbereiden en zeer gedetailleerd weten wat ze precies versturen, welke onderdelen erin zitten en bij wie het uiteindelijk terecht komt. Ik heb de indruk dat Vlaamse bedrijven met ervaring in internationale handel over het algemeen een goed uitgebouwde compliancedienst hebben die klanten screenen en de bedrijven voor fouten behoedt.” **t**